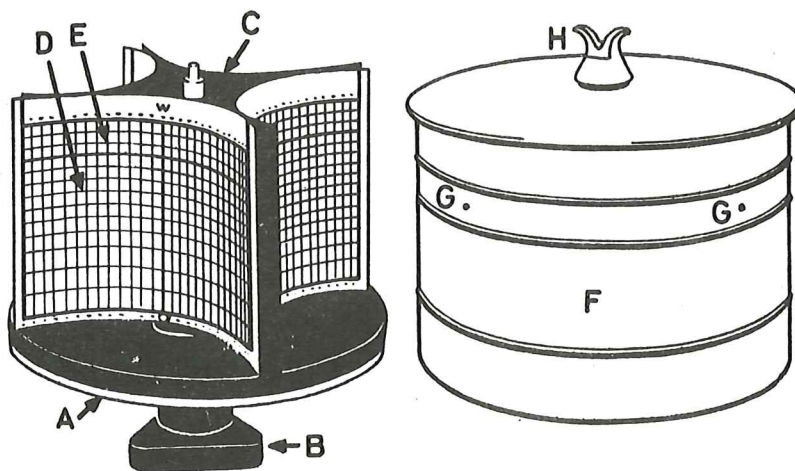

EXPLOSIONSPUNKTVISARE

Explosionspunktvisaren är avsedd för att bestämma riktningen till kärnladdningsexplosioner. Genom att sammanställa mätvärden från minst två instrument belägna på olika platser, kan explosionens nollpunkt och höjd bestämmas.

Instrumentet är motståndskraftigt mot inverkan av väderlek m m och funktionsdugligt även under svåra förhållanden. Det är avsett att monteras på fast underlag.

Registrering av kärnladdningsexplosioner sker genom att det intensiva ljuset passerar in genom en liten kameraöppning och svärtar ett fotografiskt papper placerat inuti instrumentet. Av svärtningen i bildplanet kan den infallande ljusstrålningens riktning bestämmas. Även solen och andra starka ljus åstadkommer svärtning.

Teckenförklaring:

- A Bottendel
- B Sockel med hål för fästskruvar
- C Cylindrisk kassetstomme
- D Transparent kassett med koordinatsystem
- E Fotografiskt papper, inskjutet i kassetten
- F Löstagbar huv
- G Hål (kameraöppning)
- H Kombinerat bärhandtag och låsskruvshuvud

Beskrivning

Explosionspunktvisaren är av engelsk konstruktion. Den består av en horisontell bottendel i gjutgods (aluminiumlegering) i vilken är fästad fyra cylindriska, symmetriskt placerade kassetstommar vända med den konkava sidan utåt och vardera täckande ett kvarts varv (en kvadrant).

Anordningen täcks av en cylindrisk avtagbar huv, som genom fästeanordning och stoppklack fixeras i rätt läge på bottendelen. I väggen på huvan är upptaget fyra symmetriskt placerade hål (kameraöppningar) svarande mot de fyra väderstrecken. Då huvan sitter i rätt läge befinner sig hålen i höjd med 0-linjen på respektive kassetters höjddragering och i origo för dess riktningsdragering.

Till varje kassetstomme hör en kassett av genomskinligt material med ett påtryckt, gradindelad koordinatsystem samt ett fotografiskt (ljuskänsligt) papper i formatet 18x24 cm. Kassetterna är upptill märkta med N (norr), S (söder), E (öster) och W (väster) beroende på vilken kvadrant de tillhör. Nedtill har kassetten uttag för en stoppklack placerad på stommen. Genom att klacken getts olika placering i varje kvadrant undviks förväxling av kassetterna.

Kassetterna är graderade på följande sätt:

Avståndet mellan de vågräta linjerna är 5 grader. De täcker avvikelser i höjd på under (-) 15 till över (+) 45 grader från 0-linjen (vågplanet på mätplatsen). Mellan de lodräta linjerna är avståndet också 5 grader. De täcker en 120 grader bred sektor för varje kvadrant vilket ger 30 graders överlappning mellan kvadranterna.

För montering vid sockeln finns tre muttrar. För utbyte av fotografiskt papper finns en extra omgång kassetter.

Montering och handhavande

Explosionspunktvisaren monteras på en sockel som anbringas på ett underlag. Detta utgörs i regel av en flyttbar järnkonstruktion som fredsförvaras i förråd.

Sockeln skall vara noga horisonterad och rätt orienterad i väderstreck så noggrant använt instrument (kompass) medger.

Vid montering av sockeln på plats samt i övrigt vid kontroll av sockelns inställning används ett särskilt orienteringsbord. "Bordet", som monteras på sockeln, är försett med en bottendel och fästmuttrar motsvarande explosionspunktvisarens samt har två vinkelställda vattenpass för horisonteringen respektive syftlinjen för orienteringen.

Allt handhavande av monterat instrument skall ske med försiktighet så att instrumentet icke rubbas ur sitt läge.

Vid avläsning, byte av fotografiskt papper, rengöring m m måste huven lyftas av. Härvid lossas en vingmutter och huven lyfts försiktigt rakt upp och tas av.

Då huven sätts tillbaka måste tillses att den kommer i rätt läge. Styrklacken i huvens undre kant skall således placeras i urtaget på botten delen. Lämpligen placeras ett finger på klacken för rätt styrning i urtaget.

Det fotografiska papperet skall i regel bytas med 3-5 dygns intervall beroende på ljusförhållandena (kortare intervall under den ljusa årstiden och vid soligt väder). Bytet sker genom att kassetterna tas ur stommen och ersätts med den i förväg iordningställda andra omgången kassetter.

Utbyte av papper i kassetterna skall utföras på plats med svagt ljus. Det gamla papperet avlägsnas och nytt placeras in mellan kassetterns styrskenor. Därefter förvaras kassetterna i ett ljusstätt förvaringsfodral.

Oexponerat papper förvaras i sitt emballage i förvaringsfodralet. Detta skall hållas väl tillslutet och icke onödigt utsättas för starkt ljus.

Exponerat papper kasseras. Papper med registrering av kärnladdningsexplosion skall dock innan det kasseras förvaras under ett dygn på samma sätt som oexponerat papper.

Vid avläsning efter kärnladdningsexplosion tas kassetterna ur försiktigt så att papperet icke rubbas ur sitt läge och ersätts med andra. Markeringens (svärtningens) mittpunkt bestäms och dess plats i rutnätet anges så noggrant som möjligt. Gradtal för bäring läses av upptill eller nedtill vid rutnätets lodräta linjer (t ex "bäring 128⁰...") och höjden till vänster eller höger vid de vågräta linjerna. Höjden anges med "plus" om markeringen finns nedanför den särskilt markerade nollinjen (fjärde linjen uppifrån), med "noll" på denna linje och med "minus" ovanför nollinjen t ex "höjd plus 7⁰", "höjd minus 1⁰").

Vård

I samband med avläsning eller byte av papper bör vård och tillsyn av explosionspunktvisaren utföras. Den består främst i att damm och fukt, som kan ha trängt in under huven, avlägsnas, att kameraöppningarna rengörs och att inställningen kontrolleras.

Särskilt i fuktigt väder samt vintertid måste ofta tillses att vatten, snö eller isbildning icke täpper till kameraöppningarna. Vid rengöring av dessa får endast trästicka eller annat mjukt föremål, som icke kan skada kanterna, användas.

Om explosionspunktvisarens plats utsatts för skakningar från kärnladdningsexplosion, bombfällning eller beskjutning eller visaren av annan anledning misstänks ha rubbats ur sitt läge, kontrolleras dess inställning med hjälp av orienteringsbord och kompass.

Explosionspunktvisarens omgivning måste vara fri från skärmande föremål. Sommartid avlägsnas högt gräs, buskar och annan växtlighet i dess närhet. Vintertid avlägsnas snö på och omkring explosionspunktvisaren.